

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
--	----

СЕКЦІЯ 12. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

<i>Цехан Дмитро Миколайович</i> КАДРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ	18
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Албул Сергій Володимирович</i> КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА	24
<i>Кубасенко Андрій Володимирович</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Шершенькова Вікторія Анатоліївна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА	33
<i>Яцкевич Руслан В'ячеславович</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	35
<i>Бершавська Анастасія Сергіївна</i> СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	38
<i>Біцюк Андрій Володимирович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ	41
<i>Кірюхін Ігор Анатолійович, Костєв Степан Володимирович</i> ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	44
<i>Мурашко Анастасія Сергіївна</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	47
<i>Пишненко Ірина Юрївна</i> ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ	50
<i>Сон Людмила Анатоліївна</i> СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ	53

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> ПРИВАТНЕ ПРАВО ЯК АНТРОПОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	56
---	----

Давидова Ірина Віталівна, Зубар Володимир Михайлович СМАРТ-КОНТРАКТИ В КОРПОРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ	60
Сафончик Оксана Іванівна ДО ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПОДРУЖЖЯ НА НЕРУХОМО МАЙНО ТА ОБ'ЄКТИ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	63
Токарева Віра Олександрівна ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО БІОМЕТРИЧНОГО ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ.	68
Chanysheva Alina Rashydivna SECURITY INTERESTS UNDER ENGLISH LAW, CIVIL CODE OF UKRAINE AND DRAFT CIVIL CODE OF UKRAINE	72
Адамова Олена Семенівна ПРИВАТНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	75
Бабич Ірина Григорівна МАКСИМИ СІМЕЙНОГО ПРАВА У РИМСЬКОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	78
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО ТА ШЛЮБНОГО ДОГОВОРІВ	82
Глиняна Катерина Михайлівна РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІДТРИМЦІ ТА ЗАХИСТІ ТВОРЧИХ ПРАВ ДІТЕЙ ...	84
Завальнюк Сергій Володимирович ПОНЯТТЯ ПРОГАЛИН У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ СУМІЖНИМИ ПРАВОВИМИ КАТЕГОРІЯМИ.	87
Калітенко Оксана Михайлівна ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ВРАЗЛИВОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА ЗАРУБІЖНОМУ ПРАВІ: ДО ФОРМУВАННЯ ЦИВІЛІСТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ	90
Кривенко Юлія Василівна ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА: ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ	93
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИНЦИПІВ СІМЕЙНОГО ПРАВА	96
Мельник Олександр Володимирович ПРАВОВИЙ СТАТУС ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ: ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ	100
Омельчук Олександр Сергійович ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ КОПІЙ ОСОБИ ТА АВАТАРІВ	103
Орзіх Юрій Геннадійович НОТАРІАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ МАЙНОВИХ ТА СПАДКОВИХ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	105
Оскілко Олексій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЦИВІЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ	109
Павлова Вікторія Георгіївна ПРИНЦИП ОХОРОНИ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СТОРІН СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ	112
Фасій Богдан Володимирович ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІД ВПЛИВОМ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ	114

Шамота Олександр Володимирович

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОДНОСТАТЕВИХ ПАРТНЕРСТВ В УКРАЇНІ:
ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ. 118

Боярчук Михайло Вікторович

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ ПРО СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ. 121

Вовчок Руслан Володимирович

ЗАХИСТ ПРАВ ЗАМОВНИКА ТА ВИКОНАВЦЯ У ДОГОВОРАХ ПРО НАДАННЯ
ІТ-ПОСЛУГ. 126

Гнатенко Сергій Сергійович

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ
ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ. 129

Гнатюк Дмитро Володимирович

ДОГОВІР ДАРУВАННЯ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ. 134

Коваленко Сергій Олегович

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. 138

Новиченко Михайло Юрійович

ЦИФРОВІ ОБ'ЄКТИ ЯК КАТЕГОРІЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА: ОНТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ. 143

Романовський Денис Сергійович

ВПЛИВ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ НА МАЙНОВІ ПРАВА ЛЮДЕЙ
ПОХИЛОГО ВІКУ. 145

Стрілець Михайло Ігорович

СПОСОБИ ТА МЕХАНІЗМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ СТОРІН В УМОВАХ ІНТЕРНЕТ-
СЕРЕДОВИЩА: ПРИВАТНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР. 148

Тітова Аліна Олексіївна

КОНЦЕПЦІЯ БАГАТОРІВНЕВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА МАНІПУЛЯЦІЮ ІНФОРМАЦІЄЮ В
ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ. 150

Шипков Єгор Олексійович

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ. 154

Якушев Станіслав Ігорович

КОМПЕНСАЦІЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (НА
ПРАКТИЦІ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ). 156

СЕКЦІЯ 14. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубева Неллі Юріївна

РОЗПОДІЛ СУДОВИХ ВИТРАТ МІЖ СТОРОНАМИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ США. 160

Андронов Ігор Володимирович

ФОРМУЛЮВАННЯ ПОЗОВНИХ ВИМОГ ТА ЇХ ОЦІНКА СУДОМ. 163

Волкова Наталія Василівна

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ЗАКОННИХ ПРЕДСТАВНИКІВ У ЗАХИСТІ ПРАВ МАЛОЛІТНІХ ТА
НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ. 165

Бут Ілля Олександрович

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ НАЛЕЖНОГО ВІДПОВІДАЧА У СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ
ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ. 169

Дрогозюк Крістіна Борисівна

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ. 173

Ліопол Інна Михайлівна

АПЕЛЯЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ У СВІТЛІ
СТАНДАРТІВ СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ. 177

Московчук Дмитро Олександрович

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ
КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ 179

Павлова Юлія Сергіївна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ
СУДОВОЇ РЕФОРМИ 182

Полуніна Ольга Олександрівна

ЦИФРОВІ ДОКАЗИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРОБЛЕМИ ДОПУСТИМОСТІ,
ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОЦІНКИ 185

Полюк Юлія Іванівна

ПИСЬМОВА КОНЦЕНТРАЦІЯ МАТЕРІАЛУ СПРАВИ ТА CASE MANAGEMENT ЯК НАПРЯМКИ
АДАПТАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПЕРІОД
ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ 187

Притуляк Валерій Миколайович

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ
РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ 191

Цал-Цалко Юлія Юліївна

СУТНІСТЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ 193

Яніцька Інна Анатоліївна

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СУДОЧИНСТВА 197

Боярчук Віталій Вікторович

ЩОДО УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ 199

Волков Максим Сергійович

МІЖНАРОДНІ АКТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНСТИТУТ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ У
СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: ОКРЕМІ АСПЕКТИ 201

Кисельов Вадим Костянтинович

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ: ОСОБЛИВОСТІ
ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 205

Пересипко Дмитро Володимирович

УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА УЧАСНИКИ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ
РОЗМЕЖУВАННЯ 209

Сатановська Олена Валентинівна

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЗОВІВ ПРО ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 213

Снітко Андрій Сергійович

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЮРИДИЧНОЮ АРГУМЕНТАЦІЄЮ ТА СУПЕРЕЧЛИВОЮ
ПРОЦЕСУАЛЬНОЮ ПОВЕДІНКОЮ 215

**СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ**

Харитоновна Олена Іванівна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» І ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ОСВІТНИХ ВІДНОСИН 219

Ульянова Галина Олексіївна

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО
АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ» 222

Бааджи Наталія Пилипівна

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ 225

Галунова Лариса Ігорівна

ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ 228

Ennan Ruslan LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INTERNATIONAL EXPERIENCE	232
Кирилюк Алла Володимирівна ВІЗУАЛЬНА САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ВІРТУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.	235
Мартинюк Іван Вікторович ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИВАТНИХ І ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ПАТЕНТНОМУ ПРАВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	238
Hrytsenyuk Vladyslav Oleksandrovych THE CONCEPT OF LEGAL PROTECTION OF MULTIMEDIA WORKS IN THE SYSTEM OF COMPLEX OBJECTS OF COPYRIGHT	243
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ПРАВОМІРНОСТІ ВИДАЛЕННЯ МЕТАДАНИХ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ТА ДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	246
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВО НА ЦИФРОВИЙ ОБРАЗ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.	249
СЕКЦІЯ 16. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ	
Подцерковний Олег Петрович ЩОДО РИЗИКІВ НАДМІРНОЇ ЛЕГІТИМАЦІЇ LEX CRYPTOGRAPHICA ТА СУБ'ЄКТІВ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ВІРТУАЛЬНИМИ АКТИВАМИ	254
Войнарівський Микола Миколайович ПОТРЕБ ПОДОЛАННЯ ДЕФІЦИТУ АНТРОПОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ В ПУБЛІЧНО- ПРАВОВИХ СПОРАХ ЗА УЧАСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	257
Гофман Олександр Рудольфович ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	261
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ГОСПОДАРСЬКО-ДОГОВІРНОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	263
Зама Антоніна Олександрівна РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ: ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОЗОВУ ПРО ВИЗНАННЯ	266
Квасніцька Ольга Олексіївна КРИЗА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В МІСТОБУДУВАННІ: ЯК БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУЦІЙ ЛЕГАЛІЗУЄ ЗНИЩЕННЯ ІСТОРИЧНИХ АРЕАЛІВ МІСТ	269
Артюмов Дмитро Володимирович ЩОДО НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ.	272
Будзар Павло Степанович ЩОДО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.	274
Зарічанський Григорій Віталійович ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ СМАРТ-КОНТРАКТУ	277
Неділько Сергій Миколайович ЩОДО ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВЗАЄМНИМ СТРАХУВАННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	279
Попович Павло Олександрович ЩОДО ЗАСТАВИ МАЙБУТЬОГО ВРОЖАЮ (ПЕРЕДЕКСПОРТНОГО ФІНАНСУВАННЯ) ЯК МАЙНОВОГО НЕПОІМЕНОВАНОГО ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	282

СЕКЦІЯ 17. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПРАВА

Харитонова Тетяна Євгенівна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПОГЛЯД НА ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЧУЖОЮ ЗЕМЕЛЬНОЮ ДІЛЯНКОЮ
ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПОТРЕБ 285

Григор'єва Христина Антонівна

ЗОНИ ПРИСКОРЕНОГО РОЗВИТКУ ВДЕ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ПЕРСПЕКТИВИ 287

Заверюха Марина Михайлівна

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛІСОВИХ ВІДНОСИН: Е-ЛІСОРУБНИЙ КВИТОК ЯК
ІНСТРУМЕНТ ПРОЗОРОСТІ ТА КОНТРОЛЮ 289

Канівець Людмила Анатоліївна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ
ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ 292

Karyna Karakhanian

NATIONAL AND INTERNATIONAL ASPECTS OF SUPPORT FOR UKRAINE'S ENERGY SECTOR IN
THE CONTEXT OF WAR 296

Платонова Євгенія Олегівна

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЕНЕРГЕТИКИ 298

Чумаченко Інна Євгенівна

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЕКОСИСТЕМНОГО ВИМІРУ ЛІСОВИХ ПРАВОВІДНОСИН 301

Березін Сергій Людвигович

ДРУГИЙ ЕТАП ГІДРОМЕЛІОРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ ПРАВОВІ
НОВЕЛИ 304

Лабунський Микола Володимирович

ОСОБЛИВОСТІ ВПОРЯДКУВАННЯ ЕМФІТЕВЗИСУ В УМОВАХ ВІЙНИ 307

Поліщук Єгор Сергійович

ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 311

СЕКЦІЯ 18. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

Шамша Ігор Володимирович

ЩО ТАКЕ ДУША? 314

Єременко Олександр Михайлович

ДОБРОЧЕСНІСТЬ В АНТИЧНОМУ ТА НОВОЄВРОПЕЙСЬКОМУ РОЗУМІННІ: VIRTUS, ARETÈ
І МОРАЛЬНА ЧЕСНОТА 317

Смазнова Ірина Сергіївна

АЛГОРИТМІЧНИЙ ІНТЕРПРЕТАНТ І ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ ОСНОВ ПРАВА
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ 319

Капустіна Надія Борисівна

ЦИФРОВА ДЕРЖАВА ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА 323

Крижановська Тетяна Олександрівна

ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «СУСПІЛЬНА СТІЙКІСТЬ»: СОЦІАЛЬНО-
АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР 325

Токар Людмила Вікторівна

ПАРАДОКС АБДУКЦІЇ 328

Польовий Святослав Сергійович

ЕТИЧНИЙ ВИМІР НАРАТИВУ 331

Скриннік Руслан Алізамінович

ФАТАЛІЗМ ТА ВОЛОНТАРИЗМ В ІСТОРИЧНОМУ ПРОЦЕСІ 333

СЕКЦІЯ 19. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Кормич Людмила Іванівна, Краснопольська Тетяна Миколаївна

OSINT ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ 337

Вітман Костянтин Миколайович, Капсамун Олег Георгійович

ПРОКСІ-ВІЙНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ГІБРИДНИХ СТРАТЕГІЙ У ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТИСТОЯННІ. 339

Мамонтова Елла Вікторівна, Касяненко Ігор Сергійович

OSINT ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ. 342

Завгородня Юлія Володимирівна, Сушко Анатолій Іванович

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЧИННИК СТІЙКОСТІ СУСПІЛЬСТВА ДО ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ 345

Дзюбенко Юлія Михайлівна

ГРОМАДСЬКА УЧАСТЬ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ. 347

Горбатюк Артем Олегович

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ УЧАСТІ ГРОМАДЯН У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ. 349

Железков Андрій Іванович

МЕХАНІЗМИ ЦИРКУЛЯЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ У КОНТЕКСТІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ ТА СУЧАСНИХ АВТОКРАТИЧНИХ ВИКЛИКІВ 353

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ. 357

Немченко Станіслав Олегович

АЛГОРИТМІЧНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОЇ ПРОПАГАНДИ: ДОСВІД ЄС ТА УКРАЇНИ. 361

СЕКЦІЯ 20. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Яковлев Денис Вікторович

АДЕПТИ «СУСПІЛЬНОГО БЛАГА»: ПАРЛАМЕНТСЬКІ ФУНКЦІЇ СЕРЕДЬНОГО КЛАСУ 365

Ярова Ліліана Вікторівна

ЦИФРОВЕ СУСПІЛЬСТВО І ТЕХНОЛОГІЇ: ЕВОЛЮЦІЯ ВІД МАСОВОЇ АУДИТОРІЇ ДО ГРУП ІНТЕРЕСІВ. 368

Калашнікова Людмила Володимирівна

МІСІЯ УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІОЛОГІЇ СЬОГОДНІ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ РЕФЛЕКСІЇ 372

Яковлева Лілія Іванівна

ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК ІНСТИТУЦІЙНОЇ ДОВІРИ 375

Яценко Микола Анатолійович

ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СОЦІОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТА ЕТИЧНІ ДИЛЕМИ. 377

Каретна Ольга Олександрівна

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ 380

Прохоренко Євгенія Яківна

ГЕНДЕР У КОНТЕКСТІ ВІЙНИ ТА ПОСТВОЄННОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ. 383

Білий Веніамін Сергійович

СОЦІОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ДЕБАТІВ 386

СЕКЦІЯ 21. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ОСОБИСТОСТІ ТА СОЦІУМУ В КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Цільмак Олена Миколаївна САМООЦІНКА ТА САМОЦІННІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	391
Бакурідзе Ніна Григорівна, Ульянов Вадим Олексійович ОСОБЛИВОСТІ НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПАЦІЄНТІВ З ЛЕГКОЮ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЮ ТРАВМОЮ ТА СУПУТНЬОЮ ТРАВМОЮ ОКА.	393
Афонін Дмитро Сергійович ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КІБЕРАДДИКЦІЙ У СТРУКТУРІ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ ЖЕРТВ ЗЛОЧИНІВ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ	396
Будяченко Ольга Миколаївна ПРОТИПРАВНА ПОВЕДІНКА ПІДЛІТКІВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ ЯК ПРОЯВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.	399
Геращенко Олександр Сергійович СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	401
Гурін Руслан Сергійович З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО НАПРЯМКУ	403
Джежик Ольга Володимирівна ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПСИХІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ	406
Корнута Людмила Михайлівна ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ КОМАНДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБІ В УМОВАХ ВІЙНИ	409
Кравченко Тетяна Юрійвна ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНА ВІДПОВІДЬ НА СОЦІАЛЬНУ НЕСТАБІЛЬНІСТЬ: МЕХАНІЗМИ АДАПТАЦІЇ ТА КЛІНІЧНІ НАСЛІДКИ	411
Лісовенко Анна Федорівна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТОСТІ В СИТУАЦІЇ КРИЗИ ЖИТТЄВОГО ВИБОРУ	414
Павзюк Анатолій Анатолійович ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТІЙКОСТІ ЛІДЕРА В УМОВАХ СУСПІЛЬНОЇ КРИЗИ	417
Репнова Тетяна Петрівна ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ЦІННОСТІ ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ ...	420
Самара Ольга Євгенівна ГІПНОТЕРАПІЯ В РОБОТІ З АДИКТИВНОЮ ПОВЕДІНКОЮ: КЛІНІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ.	423
Сугацька Наталія Василівна, Дудукіна Альона Олегівна ПСИХОПРОФІЛАКТИКА У КРИЗОВИХ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ	427
Сугацька Наталія Василівна, Каліцева Олена Вікторівна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ РОБОТИ З МОЛОДДЮ: СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ	430
Татьянчиков Андрій Олександрович, Третьякова Тетяна Миколаївна ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА.	433
Ташматов Вячеслав Абдуллайович, Базилевич Марія Олексіївна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРА ДЕСТРУКТИВНОГО КУЛЬТУ	437
Шмаленко Юлія Іванівна ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКОВИХ СКРИПТІВ МЕДІАТОРА ЗАСОБАМИ РОЛЬОВИХ ІГОР І СИМУЛЯЦІЙ.	439

СЕКЦІЯ 22. ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

<i>Кібік Ольга Миколаївна</i> ІНВЕСТИЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	442
<i>Слободянюк Ольга Василівна</i> ГРАНТИ, КРЕДИТИ ТА РЕПАРАЦІЇ У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	445
<i>Котлубай Вячеслав Олексійович</i> ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК БІЗНЕСУ ЯК ЧИННИК ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	448
<i>Редіна Євгенія Валентинівна</i> МАРКЕТИНГОВЕ УПРАВЛІННЯ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ РИНКОВИХ ПОЗИЦІЙ	451
<i>Примаченко Іван Федорович</i> ВІДНОВЛЕННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	454
<i>Корнілова Олеся Володимирівна</i> АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМ КАПІТАЛОМ У ПЕРІОД ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ	457
<i>Візіренко Світлана Вікторівна</i> ІНТЕГРОВАНА ESG-ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У КОНТЕКСТІ МСФЗ	460
<i>Kapustian Iryna Volodymyrivna, Kuznetsova Liudmyla Valentynivna</i> DIGITALIZATION OF CRIMINAL PROCEEDINGS AS A MEANS TO PROTECT THE ECONOMIC INTERESTS OF BUSINESS	464
<i>Сіячко Павло Віталійович</i> ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІНСТРУМЕНТІВ ВІДПОВІДАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ	466
<i>Крейтор Сергій Юрійович</i> УПРАВЛІНСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПОТРЕБИ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ У ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙНИХ РІШЕНЬ	469
<i>Кірович Андрій Федорович</i> ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛОГІСТИКИ АГРОПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ	471

СЕКЦІЯ 23. ПРОГРАМНА ІНЖЕНЕРІЯ ТА СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

<i>Логінова Наталія Іванівна</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ СИСТЕМ	475
<i>Лобода Юлія Геннадіївна</i> АРХІТЕКТУРНІ РИЗИКИ СИСТЕМ МАШИННОГО НАВЧАННЯ В АНАЛІТИЧНИХ ЗАСТОСУВАННЯХ	478
<i>Манаков Сергій Юрійович</i> РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ВИБОРУ АРХІТЕКТУРНИХ РІШЕНЬ ПРИ ПРОЄКТУВАННІ СИСТЕМ РЕАЛЬНОГО ЧАСУ	481
<i>Трофименко Олена Григорівна</i> GAN ГЕНЕРАТИВНІ МОДЕЛІ ШІ В РОЗРОБЦІ ІГОР	485
<i>Чанишев Рашид Ібрагімович</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РОБОТИ З ІНФОРМАЦІЄЮ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ	487

Чикунів Павло Олександрович

КЛІЄНТСЬКА ЧАСТИНА ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ВЕБСКРАПІНГУ ТА АНАЛІЗУ

ВІДГУКІВ 490

Щербина Юрій Володимирович

ПРОБЛЕМИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ БАЗ ДАНИХ NEWSQL 494

Дика Анастасія Іванівна

ПОВЕДІНКОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ВЕБОРІЄНТОВАНИХ

ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ. 497

СЕКЦІЯ 24. КІБЕРБЕЗПЕКА ОСОБИ, СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ

Соколов Артем Вікторович, Евдокимов Денис Віталійович

ВПЛИВ РОЗМІРУ БЛОКУ НА СТІЙКІСТЬ ДО АТАК ТА НАДІЙНІСТЬ СПРИЙНЯТТЯ У

СТЕГANOГРАФІЧНИХ МЕТОДАХ НА ОСНОВІ СИНГУЛЯРНОГО РОЗКЛАДУ 500

Ахматметьєва Ганна Валеріївна

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ СТЕГANOАНАЛІЗУ НА ОСНОВІ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ

ТА СПЕЦИФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ВЛАСТИВОСТЕЙ ЦИФРОВИХ ЗОБРАЖЕНЬ 503

Бойко Віктор Дмитрович

МОДЕЛЮВАННЯ ЗАГРОЗ ДЛЯ КОРПОРАТИВНИХ WI-FI МЕРЕЖ: ВИЯВЛЕННЯ ROGUE

ACCESS POINTS ЧЕРЕЗ АНАЛІЗ ТРАФІКУ 507

Кухаренко Сергій Вікторович

РЕГУЛЯТОРНА АРХІТЕКТУРА КІБЕРБЕЗПЕКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ

НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ТА ВИКЛИКИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ 510

Сєрпурна Олена

ANALYTICAL MODELS OF DECISION-MAKING IN STATE CYBERSECURITY SYSTEMS UNDER

CONDITIONS OF UNCERTAINTY 515

Слатєїнська Валерія Миколаївна

МЕТОД НЕДВІЙКОВОГО КОДУВАННЯ РІДА-СОЛОМОНА НАД GF(256) ДЛЯ ЗАХИСТУ

КРИТИЧНИХ SCADA-СИСТЕМ ВІД BURST-ПОМИЛОК 518

СЕКЦІЯ 25. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ТА БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

Horbachenko Stanislav, Cherpurna Olena

MATHEMATICAL MODELING OF BUSINESS PROCESS OPTIMIZATION IN THE CONTEXT OF

DIGITAL TRANSFORMATION 522

Баландіна Наталія Миколаївна

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В РОЗРОБЦІ СИСТЕМ ШТУЧНОГО

ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ. 525

Гура Володимир Ігорович

ЗАСТОСУВАННЯ НЕЙРОНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ АНАЛІЗУ МЕРЕЖЕВОГО ТРАФІКУ СИСТЕМ

КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ. 529

Задерейко Олександр Владиславович, Єлєнич Світлана Ізґрафівна

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ СУБ'ЄКТІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

СУСПІЛЬСТВА. 533

Куклінова Тетяна Вікторівна

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ

ЕНЕРГЕТИЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ 537

Овчинников Микола Юрійович

ВБУДОВУВАННЯ ЦИФРОВОГО ВОДЯНОГО ЗНАКА У ВІДЛІКИ АУДІОСИГНАЛУ В

ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. 539

Разінкін Нікіта Сергійович

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ РОЗПОДІЛУ ЕНЕРГІЇ
В ЕКОСИСТЕМІ ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ ПІД ЧАС КРИТИЧНИХ НАВАНТАЖЕНЬ ТА
БЛЕКАУТІВ 543

Скідан Владислав Сергійович

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ НА БАЗІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ:
МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ СИМУЛЯТОРІВ БОЙОВИХ ДІЙ..... 545

Толокнов Анатолій Арнольдович

ЦИФРОВІ 3D-МОДЕЛІ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ 549

Черевко Євген Володимирович

УЗАГАЛЬНЕНІ АЛЬФА-ГЕОДЕЗИЧНІ ТА КУБІЧНІ ДЕФОРМАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ
ГЕОМЕТРІЇ..... 552

СЕКЦІЯ 26. КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ В АСПЕКТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Томчаковська Юлія Олегівна

ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ 555

Строченко Леся Василівна

ІНТЕГРАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН..... 557

Варешкіна Наталія Володимирівна

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ЮРИДИЧНОГО ТЕКСТУ..... 559

Svitlana Yeromenko

CONSECUTIVE INTERPRETING PECULIARITIES 561

Козак Тетяна Борисівна

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ: ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ТА АДЕКВАТНІСТЬ 564

Marchuk Iryna Petrivna

SELF-MANAGEMENT IN THE PROCESS OF ONLINE EDUCATION 567

Пеліван Оксана Костянтинівна

ТАКТ ЯК КОМПОНЕНТ КУЛЬТУРИ ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ В МОВІ ТА МОВЛЕННІ..... 569

Potenko Liudmyla

CYBERBULLYING: LINGUISTIC AND LEGAL CHALLENGES IN THE DIGITAL AGE 572

Телецька Тетяна Володимирівна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ЮРИСТІВ ЗАСОБАМИ ЛАТИНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ..... 574

Тупікова Тетяна Валеріївна

ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НІМЕЦЬКОЮ
МОВОЮ 576

Швелідзе Лідія Дмитрівна

КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИВЧЕННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ 579

Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРАВА 581

Лесневська Катерина Вікторівна

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ
МОВНОЇ ОСВІТИ 584

Kseniia Kovalova

ENGLISH TERMINOLOGY IN THE FIELD OF INFORMATION TECHNOLOGIES AND ITS
ADAPTATION IN THE UKRAINIAN LANGUAGE 586

Ясніцька Ганна В'ячеславівна

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО ДИСКУРСУ У РІШЕННЯХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ 588

Сташук Тетяна Ігорівна

КАТЕГОРІЯ ПРОСПЕКЦІЇ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ 591

СЕКЦІЯ 27. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

Мамич Мирослава Володимирівна

СЛОВОТВІР ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ 593

Кісельова Анастасія Андріївна

ФЕНОМЕН «ПРОФЕСІЙНОЇ КРЕОЛІЗАЦІЇ» У МОВЛЕННІ УКРАЇНОМОВНИХ ІТ-ФАХІВЦІВ: ТИПОЛОГІЯ ЗАПОЗИЧЕНЬ ТА МАРКЕРИ ІНТЕГРАЦІЇ 596

Назаренко Оксана Миколаївна

ІНСТИТУЦІЙНІ МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ ... 598

Томчаковський Олександр Георгійович

ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ПОЛІКОДОВИХ ТЕКСТІВ..... 600

СЕКЦІЯ 28. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Колкутіна Вікторія Вікторівна

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАСОБІВ ПОЕТИКИ В КОНТЕКСТІ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ 603

Маляренко Тетяна Анатоліївна

СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ ПРОЄКТАМИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ 606

Скалацька Олена Віталіївна

КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ МЕДІА У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ 608

Літвінчук Ірина Сергіївна

ІШ-ГЕНЕРОВАНИЙ КОНТЕНТ І КРИЗА ДОВІРИ ДО МЕДІА 610

Грушевська Юлія Андріївна

ТЕОРІЯ ГЕЙТКІПІНГУ ЯК КОНТРОЛЮ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ У МАСОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА..... 613

Чубук Олег Леонтійович

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЖУРНАЛІСТИКА В ОДЕСЬКИХ МЕДІА В ПЕРІОД ШИРОКОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ..... 616

СЕКЦІЯ 29. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Барсукова Тетяна Олександрівна, Форостян Ольга Іванівна

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ 619

Антіпова Жанна Ігорівна, Кучеренко Геннадій Васильович

ВАЖЛИВІСТЬ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ФІЗИЧНОГО ТА РОЗУМОВОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ 623

Гозолева Олена Миколаївна, Халайджі Світлана Владиславівна

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ У ДОСЯГНЕННІ СПОРТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У ЛЕГКОАТЛЕТІВ 627

Чертков Іван Іванович, Салик Вадим Володимирович, Бойченко Наталія Вікторівна

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ З САМОЗАХИСТУ У ПРОЦЕСІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ 630

<i>Заверзаєв Валерій Володимирович, Кучеренко Геннадій Васильович</i> ЗАГАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ У СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ	634
---	-----

СЕКЦІЯ 30. ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Іванійчук Таїсія Юрійівна</i> РОЗШИРЕННЯ ФОРМАЛІЗАЦІЇ МЕТАДАНИХ У ЦИФРОВИХ БІБЛІОТЕЧНО- ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ: СУЧАСНІ ПРАКТИКИ ТА АНАЛІТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.	637
<i>Дремлюга Ольга Олексіївна</i> МОНІТОРИНГОВИЙ АНАЛІЗ ПУБЛІКАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ВЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ В ВИДАННЯХ, ЩО ІНДЕКСУЮТЬСЯ У СВІТОВИХ НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ	642
<i>Стефанчишена Тетяна Михайлівна, Морозова Тетяна Володимирівна</i> ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО БІБЛІОТЕЧНОГО РУХУ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ ...	645
<i>Нерубацька Лариса Миколаївна</i> <i>Богун Катерина Павлівна</i> КОМПЛЕКТУВАННЯ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НУ «ОЮА» ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНУ.	648
<i>Опольська Тамара Іванівна</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРАКТИК В РОБОТУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НУ «ОЮА»	651
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	655

ЕТИЧНИЙ ВИМІР НАРАТИВУ

У сучасному світі і в академічній літературі поняття «наратив» часто трактують не тільки як спосіб текстового оповідання, а також як спосіб людини бути, коли людина розуміє себе, іншого та світ. Розглядання етичності наративу за допомогою фундаментальної онтології, а саме в горизонті аналізу Dasein, буття людини структуровано часом і завжди-вже є співіснуванням (буття-з-іншим) і тому не може бути ціннісно нейтральним. З цього твердження виходить основна теза – наратив повинен мати етику, щоб бути. І одразу варто підкреслити, що етика не зводиться до поверхневого моралізування, вона позначає змістовну нормативність саморозуміння, спільного буття, а також встановлює межі для самоопису.

У підході П. Рікера це твердження підкріплюється концепцією наративної ідентичності та малої етики, де етичний намір полягає у «добропорядчному житті з іншим». Тобто, для повсякденного життя наратив виступає умовою для артикуляції етики. Людське життя, набуває сенсу в процесі розповідання й тлумачення. Самість проявляється в напруженні між *ipse* (автономність, здатність бути не-собою) та *idem* (самототожність), відповідальність. Саме тут й про'являється етичний намір – спрямованість до доброго життя разом з іншими у справедливих інституціях [5, с. 148].

Паралельно комунікаційні та літературознавчі підходи (наративна парадигма публічного морального аргументу; «етичний поворот» у гуманітаристиці) показують, що публічна легітимація й моральна переконливість часто відбуваються як конкуренція історій, які оцінюються за критеріями «вірогідності» та «вірності» цінностям спільноти.

У XXI ст. етичний вимір наративу посилюється цифровими медіа: алгоритмічна добірка контенту та поляризація думок змінюють умови «циркуляції» моральних історій, загострюючи питання відповідальності за рамкування, видимість і маніпуляцію увагою.

На наш погляд, методологічне вірне тлумачення етичності наративу полягає в тому, що формальна наративність може описуватися структурно, з чого може виходити лише формальне та поверхневе розуміння наративу, коли оповідь не наповнена змістовно та не несе у собі нічого окрім описання правил та регламентації поведінки у суспільстві. Якщо розуміти наратив як спосіб людини бути, тоді людина розкриває для себе більш широкі перспективи реалізації себе в світі.

Таким чином, розуміння наративу як способу, у який людина, а далі й культура, впорядковують життя у зрозумілу часову цілісність. Наратив не лише виконує описову функцію подій, він надає їм сенс, створює зв'язки між діями та їхніми наслідками, внаслідок цього – світ відкривається як поле людської від-

повідальності. Через вимір розповіді з'являються проблеми обов'язку, свободи, надії, страху, вини, виправдання – всього, що робить людину людиною. Важливо як людина відповідає на ці питання, утримуючи це саме існування поряд з іншими людьми. Самі по собі події не набувають «етичності», вони стають такими через призму розуміння, яку створює оповідь, але для цього потрібен адекватний інструментарій тлумачення, тому що сам по собі досвід не може слугувати орієнтиром людини в світі.

Сучасні дослідження в області наративної етики [5; 7], сенс етичного тлумачиться як такий, який виникає усереднені самих практик розповіді та сприйняття історії. Наратив постає тут випадком одночасно і інтерпретації, і оцінки дій. У самому процесі розповіді відбувається й оцінка того, що є добрим, що є злим, що заслуговує на осуд, а що – на виправдання. Досвід, який розглядається у формі наративу, нерозривно пов'язаний з мораллю. У протилежному випадку, наратив стає лише нейтральною розповіддю та підґрунтям для маніпуляції та експлуатації людського потенціалу. Про це детально пише Б. Ч. Хан у своїй праці [1, с. 88], коли наратив стає лише сторітейлінгом, спрямований на переслідування користі, ніяк не торкаючись етичного виміру.

Розглядаючи наратив з позиції фундаментальної онтології, а саме через екзистенційну аналітику Dasein [3, с. 322], людське буття є буттям-у-світі, яке структурується часом та турботою (Sorge) і буттям-з-іншими (Mitsein). Як ми і підкреслювали раніше, етичність не є додатком до нейтральної фактичності. Етичність вже вкорінена в тому, що Dasein потребує сенсу, того, що «має значення».

Пізніше, у своїй роботі «Лист про гуманізм» [4] М. Гайдеггер повертається до проблеми етики, але ставить її інакше. Філософ підкреслює, що традиційно називають етикою, виникає вже після того, як мислення втратило первинний зв'язок із буттям. Замість моралі як системи правил, він звертається до давньогрецького слова «етос». Це давньогрецьке слово означало не сухий моральний кодекс, а місце перебування, оселю, спосіб проживання людини у світі. Етика пов'язується з тим, як людина перебуває у відкритості буття. Dasein не просто діє серед речей, він мешкає у сфері сенсів. М. Гайдеггер у пізніх творах говорить про життя як перебування (Wohnen) у світі. Особливо виразно ця позиція підкреслюється у праці «Будувати жити думати» [2, с. 147], де проживання розуміється як спосіб, у який людина береже і відкриває світ. Тому ми можемо надати надбудову у вигляді наративу, який є оболонкою цього перебування в світі, через те, що людина потребує історій, прикладів, орієнтирів та не може пізнати етику само по собі.

У комунікаційній теорії наратив демонструє, як публічні моральні суперечки є конкуренцією історій, що оцінюються за «узгодженістю» та вірністю спільним уявленням про істину й цінність. Наратив може бути містком від онтології до публічної етики: етичність виявляється як критерій прийнятності історії у спільному світі.

Список використаних джерел:

1. Han B.-Ch. Die Krise der Narration. Berlin: Matthes & Seitz Berlin, 2023. 100 p.
2. Heidegger M. Bauen Wohnen Denken. *Vorträge und Aufsätze*. Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann, 2000. S. 145–164.
3. Heidegger M. Sein und Zeit. Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 1967. 437 p.
4. Heidegger M. Über den Humanismus. Frankfurt am Main : Vittorio Klostermann, 1949. 47 p.
5. Meretoja H. The Ethics of Storytelling: Narrative Hermeneutics, History, and the Possible. Oxford : Oxford University Press, 2018. 312 p.
6. Ricœur P. Soi-même comme un autre. Paris: Éditions du Seuil, 1990. 424 p.
7. Reijers W. Narrative and Technology Ethics. Cham : Springer, 2023.

Ключові слова: онтологія, етика, Dasein, наратив, ідентичність, герменевтика, буття.

Key words: ontology, ethics, Dasein, narrative, identity, hermeneutics, being.

Скриннік Руслан Алізамінович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри філософії*

ФАТАЛІЗМ ТА ВОЛОНТАРИЗМ В ІСТОРИЧНОМУ ПРОЦЕСІ

На даний час існують певні підходи до розуміння історичного процесу. Деякі дослідники підходять до розуміння історії як чогось незалежного від волі людей, об'єктивного процесу, інші ж навпаки, стверджують, що вирішальний вплив у формуванні історичного процесу відіграють саме певні видатні історичні постаті та стверджують, що все залежить саме від волевиявлення окремих людей. Крайній формі першого підходу відповідає фаталізм, крайньою формою другого підходу виступає волютаризм. Інакше кажучи, дане питання можна сформулювати як співвідношення фаталізму та волютаризму в розумінні історичного процесу. Ключовим моментом, що розмежовує ці два підходи виступає категорія свободи.

Фаталізм (від лат. *fatalis* – визначений долею) визначається як віра в те, що над людьми панують доля чи фатум. Стародавня міфологія відтворює події, де зображено панування фатуму навіть над богами. Відповідно до фаталізму, людське життя повністю управляється Богом, долею або об'єктивними принципами та закономірностями світобудови. Такий підхід не визнає активної ролі людського фактора, творчої ініціативи в історичному процесі, породжуючи пасивність і зневіру людини у власні сили. Фаталізм також заперечує хоч якусь значимість випадкових процесів.

Волютаризм (від лат. *voluntas* – воля) – філософський напрямок, діаметрально протилежний фаталізму, який вважає найвищим принципом буття волю.